

ЗМІСТ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ В МИТНІЙ СФЕРІ

В умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в Україні, особливого значення набуває дослідження сутності девіантної поведінки учасників митних правовідносин та методів протидії даному явищу. Так, девіантна поведінка – це поведінка, що відхиляється від прийнятих у суспільстві ціннісно-нормативних стандартів [1].

У свою чергу, український науковець О. Іваницький трактує зміст економічних девіацій як впливу системи загроз економічній безпеці держави, стану економіки на різних рівнях управління, добробуту суб'єктів господарювання і окремих громадян внаслідок порушення суспільних норм, правил і розпорядку економічної діяльності з боку окремих груп чи індивідів, які є девіантами, або схильні до девіантних вчинків [2]. При цьому, до числа економічних девіацій він відносить наступні [2]: порушення прав власності, відсутність гарантування цивілізованого їх перерозподілу; установлення монопольного режиму в тих сферах, де це не пояснюється інтересами народу чи держави; порушення приватизаційних процедур; несплату податків юридичними та фізичними особами; корупцію; порушення стандартів якості при виробництві, реалізації та наданні товарів чи послуг; контрабанду; промисловий шпіонаж, крадіжка ідей, «мізків».

У контексті нашого дослідження до девіацій в митній сфері відносимо митні правопорушення, серед яких порушення митних правил та контрабанда, та корупцію в митних органах. Звідси, згідно Митного кодексу України порушення митних правил – це адміністративне правопорушення, яке являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МКУ та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх органам доходів і зборів (фіскальним органам) для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на органи доходів і зборів (фіскальні органи) МКУ чи іншими законами України, і за які МКУ передбачена адміністративна відповідальність [3].

Чинним митним законодавством України до порушень митних правил віднесено наступні [3]: порушення режиму зону митного контролю; недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення; переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення поза митним контролем; переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів з приховуванням від митного контролю тощо.

У свою чергу, контрабанда – це переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю культурних цінностей, отруйних, сильнодіючих, вибухових речовин, радіоактивних матеріалів, зброї та боєприпасів (крім гладко ствольної мисливської зброї та боєприпасів до неї), а також спеціальних технічних засобів негласного отримання інформації [4]. Контрабанда ж наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів чи прекурсорів або фальсифікованих лікарських засобів – це їх переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю [4].

За порушення митних правил можуть бути накладені такі адміністративні стягнення [3]: попередження, штраф та конфіскація. При цьому, за контрабанду передбачена кримінальна відповідальність [4].

На нашу думку, методи протидії девіантній поведінці в митній сфері повинні передбачати якісні зміни щодо налагодження партнерських стосунків митних органів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності й підвищення рівня професійних та морально-етичних цінностей працівників митних органів.

Література:

1. Примуш М. В. Загальна соціологія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072013714/sotsiologiya/zagalna_sotsiologiya.
2. Іваницький О. В. Економічні девіації в системі досліджень соціальних структур (управлінський аспект) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.academy.gov.ua/ej/ej7/doc_pdf/ivanicky.pdf.
3. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Лілія Амбрик, Дмитро Матвіїв

Тернопільський національний економічний університет

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В МИТНІЙ СФЕРІ

В умовах посилення глобалізаційних процесів особливого значення набуває дослідження управління митними ризиками. Так, згідно Митного кодексу України управління ризиками – це робота органів доходів і зборів (фіскальних органів) з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю застосування цих заходів [1].

Цілями застосування системи управління ризиками є [1]:

- запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань державної митної справи;
- забезпечення більш ефективного використання наявних у органів доходів і зборів ресурсів та зосередження їх уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику);
- забезпечення в межах повноважень органів доходів і зборів заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів;
- прискорення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України.

Слід зазначити, що в Україні застосовується автоматизована система аналізу та управління ризиками (АСАУР), засади функціонування якої визначено Наказом Міністерства фінансів України від 31.07.2015 № 684 «Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю». Згідно даного наказу, АСАУР – сукупність програмно-інформаційних комплексів, які забезпечують функціонування системи управління ризиками під час митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів [2].

На тактичному рівні управління ризиками органами ДФС (їх структурними підрозділами) в межах компетенції за результатами аналізу, виявлення та оцінки ризиків та відповідно до реєстру ризиків розробляються заходи з управління ризиками. Для цього використовуються такі інструменти [2]:

- 1) профілі ризику;
- 2) орієнтування;
- 3) індикатори ризику;
- 4) методичні рекомендації щодо роботи посадових осіб митниць з аналізу, виявлення та оцінки ризиків;